

HWEENEN, den 29. September.

Heden zullen er, als het weder zulks toelaat, verscheidene proeven gedaan worden, met het, door den heer *Frans Besetzny*, voormalig inspecteur der gebouwen, uitgevonden stoomgeschut. Verscheidene in de vorige maanden gedane proeven met dit stoomgeschut, hebben den uitvinder eenen algemeenen bijval der kunstvrienden en deskundigen verworven, en hoezeer dit stoomgeschut tot nog toe slechts als een model van eerste binnenlandsche uitvinding te beschouwen is, zoo is het toch gebreken, dat met dit kleine geschut, op eenen afstand van 100 en 130 passen, een planken beschot met kleine geweerkogels door de stoomkracht doorboord werd, en velen derzelve op den afstand van 170 passen eenen muur bereikten en daarvan plat gedrukt terug kaatsten. Bij deze proeven werd slechts eene stoomkracht van 30 dampkrings drukking aangewend, en daar de kracht der stoom tot op 200 kan gebragt worden, zoo mag men daarvan ook verwonderingswaardige uitkomsten verwachten, dewijl reeds 30 zulke uitkomsten oplevert. De snelheid, waarmede de kogels door waterstoom uit het geweer gedreven worden, is zoo groot, dat in eene minuut over de 250 kogels in willekeurige rigtingen kunnen worden afgeschoten. De beweging en het vervoeren van het stoomgeschut kan gemakkelijk door een mensch bewerkstelligd worden, en ook onder het veranderen van plaats doet het, als men wil, onafgebroken dezelfde dienst.

Van den 30. September.

Gisteren, op den naamdag van Z. K. H. den infant don *Miguel*, zond Z. M. den adjudant-generaal luitenant veld-maarschalk baron van *Kutschera*, en Z. K. H. de aartshertog kroonprins zijnen opperhofmeester, den veldmaarschalk graaf van *Bellegarde*, naar den infant, om denzelven hunne gelukwenschingen over te brengen. Z. K. H. de aartshertog *Frans Karel*, en de overige aartshertogen legden ten gelijken einde persoonlijke bezoeken bij hem af.

FRANKFORT, den 4. October.

In het minis'eriele dagblad dezer stad leest men het volgende uittreksel uit eenen brief van de Moldavische grenzen, van den 7. (19.) September: »De berigten, welke van Konstantinopel ontvangen zijn, behelzen de tijding, dat de Grootte Heer, wiens vast en ondernemend karakter zich in deze gedenkwaardige krisis voor de beschaving van het Oosten ontwikkelt, den vrede als eene volstrekte noodzakelijkheid beschouwende, om zijne ontwerpen te verwezenlijken, zeer gezind was, om ook aan de eenigste vordering, welke het sluiten van den vrede nog verhindert, te voldoen, en dat er onverwijld bevelen moesten gezonden worden aan de commissarissen te Ackerman, om de vriendschapsbetrekkingen tusschen deze twee Grootte Rijken op vaste grondslagen te regelen en te herscheppen, ten genoegen van de wederzijdsche partijen. Deze gebeurtenis heeft in deze streken de levendigste vreugde verwekt, aangezien dezelve ons eene vreedzame toekomst waarborgt, welke zoo zeer noodzakelijk is voor de welvaart van Moldavie, zoo lang geschokt door vroegere onlusten en door de lange onzekerheid omtrent haar lot. Alle hoop berust op de voortdurende van den vrede en op de vaderlijke welwillendheid van Z. D. H. den regerenden Vorst.

Dank zij der Voorzienigheid en der wijze maatregelen van het gouvernement, de staat van gezondheid van Moldavie is, niettegenstaande onze betrekkingen met Konstantinopel, zeer voldoende, en in het geheele vorstendom is niet de minste zweem van besmetting.

Van den 7. October.

Berigten uit Konstantinopel, van den 10. September, melden het volgende: »Sedert den vreesselijken brand heerscht er over het algemeen rust; doch de ellende van alle zonder woning omzwervende Turken en Armeniers is zeer groot. Men houdt algemeen de janitsaren voor de stichters van den brand. De Sultan heeft, om de lagere volksklasse in vrede te houden, den prijs der levensmiddelen nog lager doen maken, zoo dat dezelve in de laatste twintig jaren zoo goedkoop niet zijn geweest. — Sedert het Russische ultimatum heeft de Britsche gezant ook eene nota ingeleverd, om schadeloosstelling voor de Britsche inwoners, die bij het uitbreken van den opstand, bijzonder op Scio, geleden hebben. Het schijnt, dat de Porte daardoor nog meer gedrongen moet worden om het Russische ultimatum aan te nemen. Den 10. September was nog niet bekend of en welk besluit de Porte daaromtrent genomen had.

CORFU, den 6. September.

Sedert zes weken zijn hier ongeveer 150 vrouwen en kinderen aangekomen, welke uit de slavernij der Turken vrijgekocht zijn, deels door de ingezetenen van Prevesa, en grootendeels door de zorg van eenen koopman te Corfu, *Jerostathi* genaamd, correspondent van de Grieksche committee te Parijs en Berlijn. Die slaven hebben 300 à 3000 piasters per hoofd gekost.

ANCONA, den 17. September.

Een generaal, een kolonel en zes officieren uit Beijeren en hun gevolg, in het geheel 15 personen, zijn met de *Pegase* van hier vertrokken, aan boord van welke zich levensmiddelen bevinden, die het Grieksche committee te Parijs naar Napoli di Romania zendt.

PARYS, den 2. October.

Vermits er den 27. Junij II. een Fransche handels-agent in Columbia is in dienst getreden, is ook de Columbiaansche vlag, even als de Mexicaansche, in de Fransche havens toegelaten.

— Een ministerieel blad behelst de volgende tijdingen uit Lissabon, den 20. September: — »Er is te Lissabon een dekreet uitgevaardigd tegen lieden, die dagbladen op straat verkoopen, waarbij lasteringen tegen het gouvernement verspreid worden. — De Portugeesche bezetting van Almeijda, met den gouverneur, van het huis *Silveijra*, en twee brigadiers aan het hoofd, is den 10. en 17. September geheel naar Oud-Kastilie, aan den kant van Ciudad Rodrigo, overgelopen. Te Orenso zijn mede eenige uitgewekenen van dat land aangekomen. Men begroot het geheele getal Portugeesche deserteurs, tot heden, op 2 à 3 duizend man. — De bezetting van de grensvesting Tuij in Gallicie, onlangs op een Portugeesch vaartuig, dat eene rivier, welke de limiet tusschen de beide Koninkrijken uitmaakt, hebbende gevraagd, in de meening zoo het schijnt dat het een smokkel-vaartuig was, werden de ingezetenen van Valenza, eene Portugeesche stad tegen over Tuij, daarover zoo zeer gebelgd, dat zij gewapenderhand op Spaansch grondgebied wilden rukken; doch zij werden daarin door het militaire gezag verhinderd.

AMSTERDAM, den 9. October.

De tentoonstelling van beeldende kunsten blijft, volgens gedane annonce, nog tot nader order opengesteld, en wordt bij voortdurende trouw bezocht. Men heeft eenige gegronde hoop, dat H. M. onze geëerbiedigde en kunstminnende Koningin dezelve, in den loop dezer week, met een bezoek zal vereeren.

— Het getal overledenen heeft in de laatst verlopen week dat der voorgaande overtroffen, ofschoon de verandering van het luchtgestel op eene vermindering deed hopen. Het aantal zieken is groot: sommige onzer doctoren hebben des daags honderd veertig à vijftig patienten te bezien. Men spreekt algemeen over het oprigten van een nieuw hospitaal of gasthuis, daar in de beide bestaande geene genoegzame plaats meer voor het opnemen van kranken te vinden is.

UTRECHT, den 8. October.

Uit een particulieren brief uit Groningen van den 5. dezer blijkt, dat alhoewel de ziekte een zekeren stand schijnt te krijgen, het getal der zieken nog verbazend groot is, wordende tusschen de 9 à 10,000 berekend. Vooral aan den Noordkant der stad heeft de ziekte gewoed: de menschen aldaar, wordt in dien brief gezegd, zien er alle uit als geesten. De sterfte van den 28. Sept. tot den 4. Oct. bedroeg 142 personen; de vorige week was de sterfte 162 geweest.

Uit Leenwarden schrijft men in dato den 6. dezer, dat het Militaire Provoosthuis tot een Ziekenhuis is ingerigt, waarin alle behoeftige zieken, zonder onderscheid, zullen worden opgenomen en verzorgd; men had de beste verwachting van deze inrigting.

ARNHEM, den 9. October.

In eenen brief uit Vriesland meldt men het volgende:

»De ziekte blijft in de provincie voortwoelen, en zoo de sterfte al op enkele plaatsen eenigzins vermindert, is dezelve op andere weder grooter. Het zou eene gewenschte zaak zijn, zoo er ook eenige doctoren hier kwamen; doch die hulp schijnt zich alleen op Groningen te concentreren. De doctoren ten platten lande worden zelf voor en na ziek en sommige zijn reeds bezweken. Het is zelfs onbegrijpelijk, dat niet allen het praktiseren moeten opgeven, wanneer men nagaat, dat de meesten een rajon van zeven à acht uren hebben te bedienen, en daarbij geen genoegzame helpers tot het bereiden der medicijnen hebben; zoo dat er meestentijds bijna 24 uren verlopen zijn eer de zieken dezelve bekomen. Te Leenwarden gaat het, in vergelijking met de overige steden, bijzonder goed; doch de meer bemiddelden beginnen ook reeds door de ziekte aangetast te worden, en verscheiden zijn zeer bedenkelijk.

Mengelwerk.

IETS OVER DE REGTSVRAAG: WELKE, VAN GELYKTYDIG DOOD GEVONDENE MENSCHEN, WORDT GEACHT HET EERST OVERLEDEN TE ZYN?

Onder dit opschrift heeft de *Weegschaal*, in No. 8 van dit jaar, een artikel opgenomen, hetwelk ik, en vermoedelijk velen met mij, met des te grooter gretigheid hebben doorgelopen, omdat wij meenden daarin de oplossing te vinden der weinige bedenkelijkheden, welke, naar het oordeel van sommigen, in de bepalingen der Fransche wetten over dit punt nog aanwezig zijn, en die sedert het treurige ongeval van den 6. Augustus II. niet alleen hier, maar ik moet zeggen in geheel ons Vaderland, het onderwerp der gesprekken van kundigen en onkundigen geworden zijn; — dan hoe zeer heb ik mij bedrogen gevonden. — In plaats van eene praktisch bruikbare ontwikkeling en toepassing der beginselen van het Fransche regt op een mede in den loop van dit jaar voorgevallen gelijksoortig ongeluk, hetwelk in de inleiding gezegd wordt aanleiding tot dat geschrijf gegeven te hebben, vonden wij een dor onderzoek naar de beginselen, die de Romeinsche wetten ten dezen aanzien geacht worden gevolgd te hebben, zoodanig met aanhalingen van wetten en uitleggers doorspekt, dat het meer naar de uitgewerkte thesis van eenen student, die bewijzen wil zijn *corpus juris* doorbladerd te hebben, dan naar eene nuttige en verstaanbare teregtwijzing omtrent betwijfelde punten in een voor het algemeen geschreven tijdschrift, geleek. — Dan wij willen met de Redactie der *Weegschaal* niet twisten over de keuze harer stukken, — wie weet welke eigenlicfde door het weigeren der plaatsing gekwetst zoude zijn geweest? en tot aanvulling der gevone ruimte, moet men ook de minder zwaarwegende correspondenten niet voor het hoofd stooten? — doch ten einde bij sommigen onzer lezers, die tevens de *Weegschaal* in handen krijgen, niet het ongegronde denkbeeld te doen wortel vatten, als of door de beginselen, welke daaromtrent bij het Fransche regt zijn vastgesteld, niet in alle gevallen, welke in de praktijk kunnen voorkomen, genoegzaam voorzien ware, en als of onder Hollandsche regtsgeleerden, van welke in het slot van gemelde artikel gesproken wordt, hedendaagsche regtsgeleerden moesten worden verstaan, die bij de beoordeeling van voorkomende gevallen, in de eerste plaats op het bestaande regt letten; zoo meenen wij onzen lezeren geen ondiens te doen met hun in korte woorden de beginselen des Franschen regts over dit onderwerp te ontwikkelen; — uit welke ontwikkeling tevens het bewijs zal voortvloeijen, dat die beginselen, wel verre van voor die des Romeinschen regts te moeten achterstaan, integendeel veel meer consequent en in de toepassing daardoor veel veiliger zijn, dan de wankelende begrippen, welke de schrijver des aangehaalden artikels zoo zeer opvijzelt.

De orde der erfopvolging in geval van overlijden, zonder uiterste wilsbeschikking, eenmaal uit de natuurlijke genegenheid afgeleid en bepaald zijnde, bleef er, naar het oordeel des Franschen wetgevers, niet anders te doen overig, dan om de handhaving dezer orde in betwijfelde gevallen te verzekeren. — Onder deze laatstgemelde bekleedt eene eerste plaats de vraag, wie van door een zelfde toeval omgekome menschen geacht wordt het langst geleefd, en derhalve, indien hij een erfgenaam *ab intestato* van een der medeomgekomenen was, deszelfs nalatenschap, het zij geheel, het zij gedeeltelijk aan zich gebragt en aan zijne naaste erfgenamen gelaten heeft, om in dergelijke gevallen aan den regter een zekerder rigtsnoer te geven, dan het wankelend begrip der *humanitas*, volgens hetwelk de regter zoude moeten beoordeelen, aan wien, naaf

de regelen eener steeds willekeurige menschlievendheid, dusdanige opengevallene nalatenschap moest ten deel vallen. Is de Fransche wetgever van het op geneeskundige waarnemingen berustende beginsel uitgegaan, dat, alle overige omstandigheden gelijk staande, het langste leven moet geacht worden daar te zijn geweest, waar de meeste levenskracht was. — Wij zeggen alle overige omstandigheden gelijk staande, want de wetgever zoude tegen de eerste grondbeginselen des regts gehandeld hebben, indien hij aan een vermoeden, waaronder de zoo even gestelde regel moet worden gerangschikt, eene grootere kracht, dan aan duidelijk bewijsbare daadzaken had toegekend; de eigene woorden van art. 720 des burgerlijken wetboeks, en vooral de vergelijking der motifs over dezen titel, toonen onwidersprekelijk aan, dat wanneer, of uit een geneeskundig onderzoek, of uit de omstandigheden des ongevals met voldoende zekerheid kon worden nagegaan, wie het langst geleefd hebbe, de regter tot den bovengestelden regel zijne toevlugt niet behoeft te nemen; — en hierdoor vervalt de in de *Weegschaal* zijdelings gemaakte beschuldiging, als of de bestaande wetgeving zoude zondigen tegen den regtsregel, door VENULEJUS in de 137. wet 2. § de verborum obligationibus gesteld: „dat er geene gronden bestaan voor gissing in zaken, die door den tijd of door eene daadzaak reeds bepaald zijn. — Dan om tot het gestelde beginsel terug te keeren: — bepaald zijnde, dat de regtsregel, waar de meeste levenskracht was is het langste leven geweest, ten rigtsnoer in betwijfelde gevallen strekken zoude, volgde in de eerste plaats de vraag: in welken leeftijd is de meeste levenskracht? — en deze werd door geneeskundige waarnemingen beantwoord: tusschen de 15 en 60 jaren. In deze beantwoording, die niet met zoo vele woorden in de wet staat, maar uit de vergelijking der daarop betrekkelijke artikelen onwidersprekelijk wordt, ligt de oplossing opgesloten van die gevallen, welke oppervlakkige beschouwers meenen, dat door den wetgever zijn overgeslagen, doch die, als in het beginsel zelve vervat zijnde, zonder aan de zoo noodzakelijke beknoptheid te schaden, in het wetboek niet konden worden opgenomen; — te weten, indien menschen van den meest krachtigen leeftijd (tusschen de 15 en 60 jaren) met anderen beneden en boven dien leeftijd te gelijk omkomen, wie dan geacht moet worden het langst geleefd te hebben? — de regel zelve immers geeft hier het ontwijfelbare antwoord: waar de meeste levenskracht was, is het langste leven geweest. — Zonder zich nu met die gevallen op te houden, waarvan de oplossing hij het geringste nadenken uit den regel zelve voortvloeit, heeft de wetgever zich in art. 721 en 722 op de duidelijkste en beknopte wijze uitgedrukt omtrent die gevallen, die ook bij den gestelden regel nog twijfelachtig bleven. — Daar zijn dus op de meest geleidelijke en met den gestelden regel meest strookende wijze de antwoorden gegeven, op de vragen: wie heeft het langste geleefd, indien de omgekomenen allen beneden den krachtigsten leeftijd waren? — wie, indien zij er allen boven waren? — wie indien personen beneden en boven den krachtigsten leeftijd te zamen zijn omgekomen? — wie, indien de omgekomenen alle tot den krachtigsten leeftijd behoorden, doch van verschillende kunne waren? — wie eindelijk indien de omgekomenen alle tot den krachtigsten leeftijd en tot dezelfde kunne behoorden, doch van verschillende jaren waren? — en met deze beantwoordingen is dit gedeelte der Fransche wetgeving (zonder dat wij daarom de juistheid der ten grondslag gelegde geneeskundige waarnemingen, vooral met betrekking tot ons luchtgestel, in schut willen nemen) op zulk eene meesterlijke en hoogst consequente wijze voltooid, dat alle daartegen gerigte aanvallen slechts moeten strekken, om derzelve volkomenheid meer te doen uitkomen.

MEMORIE OVER HET VERANDERDE MUNTSTELSEL IN NEDERLANDSCH INDIE.

Bij besluit van 14 Januarij 1817, door Commiss. Gener. over Ned. Indie genomen, is een nationale Indische Standpenning daargesteld, verdeeld in honderd twintig duizend of dertig Indische stuivers, gelijk staande met vier en twintig Nederl. stuivers, (zie Art. 2); voorts is bij hetzelfde besluit bepaald de creatie eener papieren munt representerende dien standpenning, en gevolgelijk ook voor dezelfde waarde in omloop gebragt, (zie Art. 11) en is tevens bepaald, dat alle traktementen en andere betalingen in Nederland zelve in guldens vastgesteld, om in Indie betaald te worden, berekend zullen worden naar den gemiddelden wisselkoers, welke bij deze bepaald wordt op 25 st. Ind. of 100 duiten voor elke gulden. (Art. 2) Hoezeer de bepaling, even als de boven aangehaalde, duidelijk en klaar het onderscheid en de ware verhouding daarstelt, tusschen den Ind. Standpenning en de Ned. Gulden, wordt bij (Art. 3) bepaald, dat de papieren munt zal gelijk staan met de klinkende munt of Nederlandsche gulden, waarvan zij een volkomen representatief wordt, bij de waardeering der onderscheidene geldspecien (Art. 11), de gewone Nederlandsche, de nieuw van te munten en de papieren gulden, gesteld op 120 duiten.

Het blijkt duidelijk uit deze bepalingen, hoezeer overigens ook dezelve min zamenhangend en tegenstrijdig met elkanderen mogen zijn, dat men aan de Nederl. gulden eene fictieve waarde in de circulatie heeft willen geven, en zulks wordt tot volkomen duidelijkheid gebragt, wanneer men de relatieve waarde in aanmerking neemt, waarop andere munten bij Art. 11 gesteld worden, en welke daar alle in derzelve reële verhouding zijn gebragt met de Ind. gulden van 24 st. Holl., maar in geen deele met de Nederl. gulden.

Hoezeer deze valsche verhouding en het in omloop brengen der Nederl. gulden, 20 pCt. boven derzelve waarde, reeds bij den aanvang aan velen eene billijke bezorgdheid mag hebben ingeboezemd, heeft het publiek niet gearzeld, dezelve onder den waarborg van Comm. Generl. alom aan te nemen als representatief der Ind. gulden van 24 st. Holl. De belemmerde staat der financiën in Neêrl. Indie heeft al spoedig eene vermeerdering der aanvankelijk, ter waarde van twee millioenen, uitgevaardigde papieren munt te weeg gebragt, waarop gevolgd is de massa van papier van crediet.

De overgrote hoeveelheid papieren geld heeft het zilver geld geheel uit den omloop doen verdwijnen, en depreciatie van het papier is daarvan het onmiddellijk en onvermijdelijk gevolg geworden. Ontelbaar zijn de moeilijkheden, belemmeringen en verliezen, van dat tijdstip af, in Neêrl. Indie geleden door deze steeds toenemende depreciatie en de daarbij komende verwarring in het geheele muntstelsel. — Hetwelk vooral in de laatste tijden zoodanig een chaos heeft opgeleverd, discontos van koper geld tegen papier, van het eene papier tegen het andere, van papier tegen zilver van munten, die in dezelfde kolonie en in hetzelfde eiland op de eene plaats gangbaar en op de andere niet uitteefbaar waren, dat het bezwaarlijk zoude zijn, een tafereel daarvan voor te stellen, hetwelk van zulk eene verwarring een duifelijk denkbeeld zoude kunnen geven.

Hoe groot deze belemmeringen, hoe knellend de daaruit ontstane verliezen voor velen ook mogen geweest zijn, de ingezetenen van Neêrl. Indie; de moeilijkheden volkomen beseffende, waarin het bestuur zich gewikkeld vond, heeft dezelve met geduld en gelatenheid gedragen, en men heeft algemeen berust in de hoop en het vaste vertrouwen, dat het gouvernement, getrouw aan deszelfs plegtige verbindtenissen, zoodra gunstiger omstandigheden zulks zouden toelaten, de gewaarborgde waarde der uitgegevene munten en papier van crediet zoude handhaven en althans de massa van het in omloop gebrachte papier tegen de waarde, waarvoor het was uitgegeven, zoude intrekken.

De komst van den Comm. Gener. des Konings, belast met hoogstdezelfs volmagt tot regeling der Ind. zaken, versterkte het vertrouwen der ingezetenen van Neêrl. Indie, en de hoop was algemeen, dat het muntstelsel door eene behoorlijke herziening en doelmatige maatregelen tot eenen staat van orde zoude gebragt worden, welke aan een ieder de volle waarde van zijn eigendom zoude waarborgen en een einde maken aan de bestaande verwarring.

Batavia's ingezetenen bragten hunne belangen onder het oog van het gouvernement, en de directie der beurs, als vertegenwoordigende het ligchaam der kooplieden, leverde een verzoekschrift in, waarbij het bestaande kwaad werd opengelegd, en de middelen van redres eerbiediglijk voorgesteld.

Dan op eenmaal werd alle hoop verijdeld en het vaste vertrouwen op de verbindtenissen van het gouvernement verbroken, door de onverwachte uitvaardiging der publicatien van Z. E. den Comm. Gener., vervat in de buitengewone Courant van 3. Maart 1826.

Bij deze publicatie wordt, door eene kunstgreep, de zin der bij besluit van Com-

missien Gener. Anno. 1817 daargestelde bepalingen geheel omgekeerd, en, daar te voren de Nederl. gulden tot een ideaal representatief van den nationalen Ind. Standpenning was verheven, is nu die Ind. Standpenning geconverteerd in Nederlandsche Gulden, en wordt gevolgelijk de papieren gulden, welke voor de waarde van 24 St. Nederl. of 120 duiten door het gouvernement was uitgegeven, thans ingetrokken met 20 st. Nederl. of 100 duiten. — En alzoo op eene hoeveelheid van 5 millioenen gulden papieren geld, en vijf mill. vijfmaal hond. duizend gulden promessen, ongetrekkend de loopende schulden van het gouvernement en de certificaten van Ind. achterstand, aan de ingezetenen te kort gedaan 4 st. Nederl. p. gulden, of wel eene somma van 2,100,000 gulden.

Welke heillooze gevolgen deze maatregel zal na zich slepen, hoezeer de reeds gelede verliezen der ingezetenen daardoor worden verzwaaard, hoezeer zij nog zullen lijden in hunne uitstaande transactien naar buiten, welke schaden den ingezetenen van Nederland. die hunne kapitalen in Neêrl. Indie hebben uitgezet, daardoor worden opgelegd, welke schok aan het crediet van het gouvernement binnen- en buitenlandisch daardoor toegebragt, dit alles vereischt geen betoog; de waarheid spreekt voor zich zelve en ligt open en bloot voor het oog van den oppervlakkigsten beschouwer. — En ware het nog dat het kwaad gestuit, en de herhaling der vroegere belemmeringen voor altijd afgesneden en voorgekomen was, zoo zoude ten minste deze zekerheid eenige leniging toebrengen aan het geleden kwaad; dan het valt niet moeilijk te voorzien, dat de aangewende middelen slechts eene temporaire herstelling van orde zullen te weeg brengen, en dat het circulerend medium al zeer spoedig weder aan dezelfde botsingen zal onderhevig worden. — Drie millioenen klein papier worden nu ingetrokken, en de overblijvende 7½ millioenen zullen ingetrokken worden. — Dan daarentegen worden wij bedreigd met eene aanbrenst van 6 millioenen gulden aan duiten uit Nederland. Wanneer de kolonie met deze onevenredige kwantiteit koper overstroemd wordt, zal dat koper, even als vroeger het papieren geld heeft gedaan, het zilver weder uit de circulatie verdrijven, het koper zal in de kolonie blijven en het zilver uitgevoerd worden; daarop zal volgen depreciatie van het koper, dat verre boven deszelfs intrinsieke waarde in omloop wordt gebragt; de houders der duiten zullen aan dezelfde verliezen op nieuw bloot staan, welke zij nu pas zoo gevoelig hebben ondervonden — en welke waarborg bestaat er nu, dat, wanneer dit nieuwe onheil zich in al deszelfs gevolgen zal ontwikkeld hebben, dezelfde maatregelen niet weder zullen aangewend worden, omtrent de duiten, welke nu omtrent de koperen benkols zijn genomen, en dezelve ook niet weder tegen eene gulden het pond zullen worden ingetrokken.

De deur is nu eenmaal geopend en de weg gewezen, wat zal 's Konings raadgevens terug houden, van het aanprijzen derzelfde hulpmiddelen. — Jammerlijk is het, dat de zuivere bedoelingen van onzen geëerbiedigden Souverein, voor het welzijn van hoogstdezelfs onderdanen, en de bescherming hunner regten, worden te niet gedaan door ministeriele berekeningen en ontwerpen, waaraan de welvaart der ingezetenen dezer gewesten wordt geofferd en ten spel gegeven en eene onafzienbare reeks van onheilen over hen wordt uitgestort.

(De bovenstaande Memorie hebben wij met de volgende ophelderingen en bijvoegingen ontvangen. Wij plaatsen dezelve omdat daarin welligt gegronde bezwaren vervat zijn. Is iets verkeerd voorgedragen, zoo staat ons dagblad voor het betoog daarvan open. Red.)

De voorafgaande Memorie is een wel beredeneerd verslag van de uitwerkselen, welke door den maatregel van den Commissaris Generaal over Java gebragt zijn. De zaken, zoo wel die van de intrekking der Bankols, weleer door het gouvernement als koperen munt uitgegeven, met den stempel van het gouvernement, als die van de uitgifte van dien schat van duiten, eischen wel meerdere breedvoerigheid, om algemeen wel verstaan te worden: men houde daarbij in het oog, dat in eene bezitting, handel drijvende met Nederlanders en met vreemden, eene zoo groote massa van het circulerend medium, zoo ontzettend gedemonieerd wordt, dat honderd stuks duiten het equivalent wordt van de Nederlandsche gulden, en het moet verbaasd doen staan, over het onberekenbaar gevolg, hetwelk met een beraden zin wordt ingeroepen.

De reeds beschouwde maatregel was slechts als eene inleiding te achten; welhaast werd dezelve opgevolgd door besluiten van den commissaris des Konings, betrekkelijk tot de schulden van de Indische regering. Door hoogstdezelve waren, om de circulatie gaande te houden, promessen uitgegeven, rentende 9 pCt: 'sjaars, betaalbaar 12 maanden na derzelve datum; op vervaltijd werden dezelve ingewisseld met dergelijke nieuwe promessen.

De commissaris heeft nu goed gevonden, geene uitgifte van nieuwe promessen te doen; maar de vervallende onbetaald te laten, en bij besluit is vastgesteld, dat na primo April jl. de Intrest op de loopende promessen, niet volgens het kontrakt 9 pCt. 'sjaars zoude zijn, maar tot de Intrest van ½ pCt. 's maands zoude blijven voortloopen.

Alle gouvernementen betalingen staan stil, alle zijn opgeschort, alleen met uitzondering van de civiele en militaire ambtenaren. De crediteuren van het gouvernement worden op allerlei wijze genoodzaakt tot afbetaling hunner schulden. Zulks geschiedt onder zoodanige voorzorg, dat als de crediteur een equivalent of het dubbele, zelfs het driedubbele zijner schuld van het gouvernement te vorderen heeft, zoo als er veelvuldige gevallen bestaan, hun in alle die gevallen niet toegestaan wordt, dezelve met hunne pretensien te verrekenen en te likwideren.

Voor aan het gouvernement verkochte en geleverde goederen, voor aan hetzelfde voorgeschoten gelden, worden aanvragingen aangeboden op het ministerie in Nederland, om aldaar niet sijndicaat-bons betaald te worden. Het staat aan de keuze der crediteuren vrij, zulks al of niet aan te nemen, maar die keuze laat geen alternatief: dat, of niets. Zij zullen dan wel vermurwen, of het zal aan geen middelen ontbreken, om hen te onderwijzen in het voordeel dier schikkingen.

Daarbij worden de maatregelen van vereenvoudiging niet over het hoofd gezien; ambtenaren die overtollig worden geacht, worden door hun dadelijk ontslag daarvan geadvertiseerd. Zoo hebben wij gisteren op eenmaal vijf en twintig subalternen uit eene administratie op de ruime straat zien zetten. Alle deze menschen zijn in Nederland in dienst gesteld, op de goede trouw der verbindtenis hebben zij hun vaderland verlaten.

Alle deze maatregelen zullen in Nederland wel doen blijken, dat wij zóó wel op den goeden weg zijn, om eertlang in den grond genezen te zijn.

Batavia, den 14. April 1826.

VRAGEN EENS BUITENMANS OVER HET POSTWEZEN.

Ik heb wel een werkzaam beroep, en kom daarom zelden in de stad; maar weet toch gaarne, wat er zoo al in de wereld omgaat, en lees dus ook Kranten. Inzonderheid bevalt mij de Arnheemsche, dewijl daarin zulke aardige en leerzame stukjes gevonden worden onder het Mengelwerk. Menigeen, zelfs groote heeren, krijgt wel somtijds een duchtige veeg; maar is dat niet wel eens noodig en nuttig? Leelijke pillen van duivelsdrek doen soms meer nut, dan de zoetste koekjes; en aan eene welverdiende kastijding, welke PIET krijgt, kunnen JAN en KLAAS zich insgelijks spiegelen.

Ik zie en hoor ook vele dingen, die gansch niet door en beugel kunnen, en daarom wel eens dienden getrokken te worden door den kranten-hekel. Maar dat is niet allemans-werk. Wie zulk een werk ondernemen wil, moet den hekel goed weten te hanteeren, anders kon hij zelf nog bloedige vingers er van krijgen. Voor het eerste ben ik onbekwaam en aan het laatste heb ik geen zin. Als buitenman zal het voor mij al eene groote eer zijn, als er een paar eenvoudige vragen van mij in de Arnh. Krant opgenomen worden.

Mijne affaire vereischt nog al wat krespondensie, dat wil zeggen, ik krijg en verzend nog al vele brieven met den post, en daarouder ook, waarop geschreven staat: *franko* of *vrachtvrij*. Ik beken, het frankkeeren van brieven wordt dikwijls moeilijk voor een buitenman, wegens den grooten afstand en den zoo kort bepaalden tijd voor de aflevering van zulke brieven. Maar als ik evenwel de brieven frankeer, dan heb ik daarmede het goede oogmerk, om hem, wien ik in mijn eigen belang schrijf, billijker wijze op geene kosten te jagen. Datzelfde verwacht ik ook weerkeurig van anderen. En staat hiertoe niet voor ieder een de weg open en vrij? — Maar, wanneer nu evenwel gefrankeerde brieven *zonder geld* worden aangenomen, en de kosten daarvan komen ten laste van hem, die dezelve *vrij en frank* in handen moest krijgen; is dat dan volgens de orde? — Ik beken, gefrankeerde brieven kunnen door onnoozele bestellers wel eens bij abais, zonder bijgevoegde betaling; in de bus

gestoken worden; en dan zou het wat hard zijn; als dezulken op het postkantoor maanden lang bleven liggen of voor het venster stonden te pronken. Maar wanneer de post-heeren of hunne onderbazen... Appellepo! de laatsten hebben, hoor ik, zoo'n raren naam, welke ik niet best onthouden kan: het *kerkt* of *klerkt* zich zoo wat. Zie daar schiet het mij eensklaps weder te binnen! Zij heeten, meen ik, *klerken*. Maar zijn die onderbazen van het kantoor dan ook *geestelijken*? Want onze Pastoor heeft mij wel eens gezegd, dat *klerk* het verkorte woord is van het latijnsche *clericus*, beteekenende eenen geestelijke. Of heeten zij zoo, wegens hun schrijfwerk, waartoe men, gelijk onze Heerom vast en zeker meent te weten, in de oude tijden van de zoo gelukkige onwetendheid zelfs onder vorsten en koningen, alleen de *geestelijken* gebruikte, omdat die schier de eenigen waren welke schrijven konden.

Wanneer dan, zeg ik, de postheeren of hunne klerken, op den daartoe gezetten tijd, niet eens de handen willen uitsteken om het geld voor franko-brieven aan te nemen, en zelfs de brengers van zulke brieven, hetzij in ernst of geksheerende, aanzetten om het aangeboden geld te verzuipen... kan zoo iets dan wel door den beugel?

En wanneer ook aankomende postbrieven, die verder naar buiten moeten gaan, afgeleverd worden niet aan de *vastbepaalde huizen van adres binnen de stad*, maar tegen wil en dank aan *vreemde boden*, die daarvan een extra-voordeel, somtijds zelfs meer dan het postgeld zelf, trekken... is zulk eene handelwijs dan wel in den haak?

Maar — zal men zeggen — wat mag toch die Buiteman, met al dat vragen, bedoelen? Wel nu, ik zal dan maar eens gul opbiechten, zonder evenwel voor als nog man en paard uitdrukkelijk te noemen. Wien de schoen past, kan ze aantrekken.

Al meermaalen moest ik voor aangekomene postbrieven de volle vracht betalen, ofschoon er uitdrukkelijk op stond *franko*. — Verder: in de stad N. N. heb ik, al sedert vele jaren, een vast huis van adres, voor alle met den post en anderzins aankomende brieven en pakjes, welke ik schier dagelijks gelegenheid heb in handen te krijgen, zonder eenen duit extra-kosten. Ik heb aan het postkantoor al dikwijls, mondeling en schriftelijk, en eindelijk zelfs met een pampier op zegel, dat men *prokerasie* noemt, daarvan kennis gegeven en verzocht, om alle voor mij aankomende brieven en pakjes bepaaldelijk aan dat aangewezen huis af te leveren, het mag op het adres uitdrukkelijk vermeld staan of niet.

Desniettemin is het dikwijls gebeurd, dat zulke postbrieven afgeleverd werden aan *vreemde boden* van andere plaatsen, die dezelve niet eens direkt overbragten, maar weder aan anderen afleverden, zoo dat ze als in eenen kring rondliepen, en met noodeloze kosten boven het postgeld, somtijds dubbeld, ja driedubbeld bezwaard, onderscheiden dagen te laat aankwamen. Zonder nu te spreken van anderen, die ik daarover insgelijks hoor klagen, heb ik zelf daarvan al heel rare proefjes gehad, die mij gansch niet lekker smaakten en ruim zoo hard in de maag lagen als rauwe boonen. Eens kreeg ik, langs zulk een grooten omweg, 5 a 6 dagen te laat, eenen brief, waarin ettelijke wissels waren, en daaronder een van onderscheiden honderd guldens, houdende aan iemand, die mij geheel onbekend was en omtrent 40 uren van hier woonde. Daar nu deze wissel, reeds door vele handen in *Duitschland* en *Brabant* geloopt hebbende, ten einde liep *juist op den eigen dag* toen ik denzelven ontving, zoo raakte ik in geene geringe verlegenheid, en heb de zaak niet zonder kosten en moeite in orde kunnen krijgen. Maar hoe ligt had ik er zelfs *geheel* mede *geopt* kunnen raken! Aan wien was dat nu te wijten? Had ik den brief langs den aangewezen weg, en dus op den rechten tijd, ontvangen, dan was alles in orde geweest. Maar nu...

Vóór eenigen tijd had ik nog een ander raar geval. Mijnen buurman KEES, die naar de stad wilde gaan, gaf ik eenen gefrankeerden brief mede, met het geld er bij, om binnen den gezetten tijd op den post te brengen. Maar den volgenden dag bragt hij mij dat geld terug; en dit gaf aanleiding tot het volgende gesprek:

IK. Hebt gij dan mijnen brief niet op den post gebracht?

KEES. Wel zeker! maar zij wilden geen geld daarvoor aannemen.

IK. De brief was evenwel *gefrankeerd* en ging naar eene *binnenlandsche* plaats. Kwaamt ge misschien te laat?

KEES. Dat had geen nood. Ik was er op den rechten tijd. Ik zag daar twee heeren. De een zat te lezen, de ander stond brieven te wegen. Ik overhandigde mijnen brief, en wilde ook het geld daarvoor afgeven, maar kreeg tot antwoord: »Wat zal dat geld?» Wel, zeide ik, voor den gefrankeerden brief. »Ga heen en drink er een borrel voor!» »Daarvoor is mij het geld niet gegeven, maar wel voor den brief, en zou ik het dan nu oneerlijk gaan versnoepen?» — »Wat een onnoozele boer zijt gij toch!» — Ik werd nog ter dege uitgelagchen; en stond daar als een *snotjongen*! Wat ik ook deed, men weigerde mijn geld voor den brief aan te nemen; en zoo moest ik dan eindelijk maar mijne brieven pakken.

IK. Dat is gansch niet mooi, maar regt geschikt om iemand tot schelmerij te verleiden. Gelukkig hadt gij wel daarvoor geen nood; maar vele anderen zouden gaarne daarmede gediend zijn geweest.

Ten slotte van alles vraag ik dan nog eens: mag men op een Postkantoor met de brieven en derzelver bestellers, wel zoo omspringen als de kat met de muis? Of zijn de *Klerken* (want *dezen* schijnen hier en daar eigenlijk den baas te spelen) even zoo *onseilbaar*, als de Roomsche Katholieke geestelijken, wier naam zij dragen, al zijn 't zelfs geuzen en kelters, zoo als dat wel het geval is? — Een goed antwoord hierop zou mij nog wel wat waard zijn, om te kunnen weten, hoe ik mij bij dergelijke gevalletjes, als die nog meer gebeuren, te gedragen heb. Ook hebben vele anderen zeker daarbij groot belang.

Wij hopen, dat er zulke postambtenaren in ons land niet zullen wezen. Mogten zij er evenwel zijn, dan hopen wij, dat deze wenk hen zal verbeteren.

REDACTIE.

HET MIDDEL TEGEN BESMETTING VAN DEN HEER

J. SCHNEBBELIE. AAN DE SCHEIKUNDE

GETOETST.

Ofschoon de menigvuldigheid van brand in *Konstantinopel* de aanprijzing van het besmettingwerend middel van den Heer J. SCHNEBBELIE, te *Zwolle*, in geenen deele staaft, zoo wil ik echter het nut van zoodanigen of minderen brand geenszins tegenspreken, en het goede ontkennen dat daarin tot zuivering eener besmette woning of streek gelegen is.

De pluisische oorzaak, door den Heer SCHNEBBELIE ontwikkeld, dat het branden een besmettingwerend middel is, is juist en komt geheel overeen met de weldadige uitwerkselen van een' hevigen wind, na langdurige hitte; als wanneer de lucht, door de warmtestof verdund en buiten evenredigheid gebragt, gelegenheid geeft tot aanvoer van nieuweren luchtstroom; waardoor, ofschoon op eene hevige wijze, de evenredigheid weder hersteld, en de dampkring van alle bederf gezuiverd wordt. Te regt dan wordt in de ongelukkige besmette provincien *Groningen* en *Vriesland* naar de najars-stormen verlangd.

Maar op de chemische oorzaak, door den Heer SCHNEBBELIE aangevozen, kan geenszins de heilzame uitwerking berusten, die de verbranding te weeg brengt: het doet weinig ter zake of in het te branden hout iets meerder of minder zuurstof ligt vastgebonden, dewijl het branden geenszins te weeg brengt dat de zuurstof zich ontwikkelt, intege-

deel legt hetzelfde dat hoognoodige levensbeginsel vast, en berooft alzoo de lucht van haar beste bestanddeel tot levensonderhoud. Wat gebeurt toch bij het verschijnen der verbranding? is het niet het vastleggen van het zuurstoffige deel, in den dampkring voorhanden?

De moeilijkheid, verder, om dit middel in praktijk te brengen, blijkt bijna van zelve, en zoude bovendien in den aanvang meer nadeel dan voordeel aanbrenge. — Ware het niet beter, als besmettingwerend middel, het gewone in gebruik zijnde middel te blijven bezigen, — om, namelijk een met zuurstof verzadigd ligchaam, b. v. azijn, in de woningen bij groote hoeveelheden en gestadig te doen verdampen. Alsdan wordt in der daad aan den dampkring zuurstof gegeven; daar in het tegendeel door scheikundige proeven voldoende is bewezen, dat verbranding de zuurstof vastlegt en niet ontwikkelt.

Deze aanmerkingen dacht ik in het midden te mogen brengen en daarbij het betere middel der verdamping, in plaats van dat der verbranding, tot wering van besmetting te moeten aanbevelen. Intusschen onderwerpe ik zulks aan kundiger oordeel, en wel te gereeder, omdat ik mij gelijk gevoel aan den Heer J. SCHNEBBELIE, in het bezitten van slechts eenige oppervlakkige kennis in de scheikundige wetenschap, en ik mij daarom beter gewacht heb dan hij, om op den toon der onfeilbaarheid te spreken.

A., den 5. October 1826.

OXUS GEINOMAI.

HET BE- EN VEROORDEELLEN.

Wat kunstenaar, wien geene laakbare ingenomenheid met zijn eigen werk of schandelijke opgeblazenheid zoodanig verblinden, dat hij zich, ten eenemale, boven alle critiek verheven acht, onderwerpt niet gaarne de vruchten van zijn genie aan het bezadigd, verlicht oordeel van bevoegde kunstregters, en neemt hunne bescheidenere teregtwijzingen en billijke aanmerkingen niet in dank aan? Maar welk verstandig, welopgevoed beoordeelaar, die zich bereid toont aan den uitgedrukten wensch des kunstenaars te voldoen, vermijdt ook niet van zijnen kant, bij zijne regterlijke uitspraak, zorgvuldig, allen schijn van partijdigheid, en hoedt zich niet omzigtig voor zoodanige uitdrukkingen, die voor de kunst en den kunstenaar beleedigend en zich zelve onteerend zijn. Zal hij een juist en doeltreffend oordeel vellen; zijne lofspraak of afkeuring nuttig, voldoende en der kunstvolmaking bevorderlijk zijn, welk eene naauwkeurigheid, welk eene bedaardheid moet hij dan niet bij zijn aan te vangen onderzoek ten toon spreiden, om, overeenkomstig pligt en geweten, een juist en proefhoudend oordeel uit te brengen; welk eene hooge mate van kunstkennis, welk eene geoefendheid in het vak, waarin hij als regter optreedt, moet hij niet bezitten om die gepaste en heilzame aanmerkingen te kunnen maken, waaruit men den kunstenaar of kenner dadelijk kan proeven.

Dat het oordeelen gemakkelijker is dan de kunstbeoefening zelve, blijft eene waarheid, door niemand te ontkennen. Maar dat het verstandig, onpartijdig en juist oordeelen over belangrijke zaken, ook alleen aan mannen van ervaring, beproefde kunde en bekende onzijdigheid toekomt, is even waar. En, niettegenstaande dit onbetwistbare regt, plaatsen zich vele onbevoegden, geroepen of ongeroepen, op den drievoet van APOLLO, om als magthebbenden te oordeelen, ja zelfs te veroordeelen. Welk eene laakbare vermetelheid! Welk eene belagchelike aanmatiging! Door alle tijden heen klaagde men over zulke schaamtelozen, schoon er, onzes inziens, nooit een tijd bestond, waarin het getal beoordeelaars en veroordeelers zoo groot was als in het tegenwoordige. Thans lezen wij (of liever verhaalt men ons gelezen te hebben; want wie besteedt zijnen kostbaren tijd aan het doorloopen van talloze prulschriften,) de alles beslissende uitspraken van godgeleerde, genees-, letter-, teeken-, schilder- en tooneelkundige critici, die, als de paarden bij den wedloop, om het hardst draven ter verkrijging van een pluimpje. Hier hooren wij de kreet van veroordeeling uit den mond van zoogenoemde vromen, die voorgeven de waarheid hartstogtelijk lief te hebben en ondertusschen nog erger liegen dan de gemeenste straatjongen. Ginds kraamt een geneesheer zijne halfbakken godgeleerdheid uit en scheldt en raast tegen mannen van grondige wetenschappelijke kunde, in wier schaduw hij op geen voeten of wippen staan kan. Verder geeselen en brandmerken schijnbare en zich opwerpende kunstregters, op eenen lagen, hatelijken toon, heroemde meesters, wier verdiensten en talenten bij elken bevoegden regter op hoogen prijs staan; en dat wel in eenen stijl en spelling, die men van geenen twaalfjarigen leerling der stads-armenschool zou dulden. Daar, eindelijk, vaart een tooneel-criticus in scherpe verwijten tegen dichters en proza-schrijvers uit, bij wier tooneelwerk het zijne afsteekt als het licht eener nachtkaaers bij dat van eene engelsche lamp. Het zou ons weinig moeite kosten, dit alles met duchtige bewijzen te staven, indien wij zulks hier niet opzettelijk vermeden, omdat wij ons ten volle overtuigd houden, dat geen verstandig minnaar of hoogschatter van wetenschap of kunst, in ons vaderland, het gestelde zal tegenspreken en de bewijzen genoegzaam in ieders handen zijn. Wij wenschen intusschen, dat genoemde critici, door hunne verstandiger vrienden of bloedverwanten, van hunne verkeerdheden teruggebragt mogen worden, en zij zelve voortaan hunne geestvermogens tot niets dan edele, nuttige en wetenschap en kunst bevorderende einden zullen aanwenden.

AAN DE REDACTIE!

Amsterdam. Daar het ons voorkomt, dat men voegelijk onder het rubriek van Mengelmerk iets omtrent ons Nationaal Tooneel plaatsen kan, zoo nemen de ondergeteekende Tooneelminnaars de vrijheid u te verwittigen, dat zij bij voorkomende gelegenheden, om aan het verlangen van velen te voldoen, als goede kijkers bezigende, schertsender wijze een woordje deswegens zullen inzenden. De veelvuldige kermis-vertooningen zullen wij stilzwijgend voorbijgaan. — *Het Vrouwtje van den Donau* ALLEEN heeft iets goeds ten behoeve der kas van den grooten Schouwburg verrigt. De *Kwakzalvers* daarentegen niets, — men zag die tot billijker prijs op de Botermarkt, en deze was alle avonden wel gestoffeerd; de kwakzalverij was ook daar belangrijker; men sneed het hoofd af van dien daar maar behagen in schepte, en gaf het den onthalste voor weinige stuivers weder; het meesterachtige der kunst in dat vak overtrof dus verre het spel van de vertooners op het Leidsche plein. Het bijwonen der lessen van ALME PARIS, die onze memorie is komen versterken, heeft ook velen verhinderd het *Huwelijk sluiten* en meer aardigheden van dien aard, die onze kermis-repertoire, zoo rijk in vinding om de menigte te boeien, heeft opgeleverd, te gaan zien; de Paardenrijders, Koorddansers en de gedresseerde Apen, hebben dezelve echter eenige schade toegebracht; maar voor alles het Tooneelgezelschap van de heeren HODT en BINGLEY, dat zoo, als altoos, het beste *ensemble* heeft opgeleverd. — Het onzes inziens welgeschrevene stuk de *Stiefmoeder*, of *welke is de Bruid*, is zes malen onafgebroken opgevoerd en toegejuicht geworden, door eene talrijke schaar van aanschouweren, en wel tot den eersten stand behoorende personen. Wij wenschen de directie van harte geluk met de aanwinst van dat manuscript, dat velen wel eens zouden willen afschrijven, niettegenstaande de een of ander *individu* zich wel eens geuit heeft: het is een vod! — Zonderling — andermaal zijn zij dat vod komen zien. Nader welligt weiden wij wel eens uit, omtrent een geheel, dat algen een bijval verwierf. — Een blijspel, zoo als wij vermeenen gehoord te hebben, in der haast daargesteld, en binnen weinige dagen door het gezet-

schap, gedurende hun kort en werkzaam verblijf alhier; ingestudeerd, ten titel voerende: de Werkplaats eens Schilders of de Tentoonstelling te Amsterdam, op Dingsdag den 26. opgevoerd, bevatte, als gelegenheids-stukje, onderscheidene goede intentien; vooral werd het bevoor- deren der Tentoonstelling bij herhaling toegejuicht; niettemin vonden eenige cabaleurs — aangezien het blijspel wat lang was en de twee laatste bedrijven weinig belang inboezemden — goed het uiteinde uit te fluiten; het was dus eene tentoonstelling naar eene tentoonstelling, waarin wellicht nijd en afgunst schitterden. De heer CRAMER zou, naar ons inzien, ver- keerdelijk handelen, zich de zaak aan te trekken. Hij, die als schrijver optreedt, moet voor alles zijnen weg gaan en niet omzien, niet eens achter- truit schoppen wanneer men hem aanblaft; want men zal er niet door winnen. Maar heeft de pen wat bedorven, ten aanzien van de bevoeg- de beoordeelaars, zoo moet diezelfde pen de zaak weder goed maken. In hoe verre zulks nu in deze heeft plaats gevonden, willen wij daar laten; de zijne is wat in der haast versneden geweest, om gedurende het kort verblijf van het Tooneelgezelschap van de heeren HOEDT en BINGLEY, deze tentoonstelling daar te stellen, die, eenigzins bekort, voorzeker ander- maat bijval zal vinden. De decoratie was wel gekozen en van goed effect — de introductie van het stuk geestig — zoo zegt de bevoegde beoordeelaar — » maar vier bedrijven! » — zegt een ander. Ja daartoe is het sujet te nie- tig. Ook heeft menig eigenaar van eene schilderij, wier meester men niet genoemd heeft, het zeer ongepast gevonden, dat men de eloge van andere maakte; de auteur was dus partijdig in het ovg van dezen of ge- nen. Maar wij voeden de hoop, dat hij, die zoo veel geschreven heeft, bij voorkomen zijn gevoelens wel eens omtrent zijne eigene tentoonstel- ling zal mededeelen.

DE BEROEMDE PREDIKANT.

Een zeker eerwaardig doctor in Londen verkreeg, om zijne algemeen gericht makende predikwijze en roerenden stijl, den naam van beroemd predikant. Ongelukkigerwijze werd die roem hem toegekend door eene soort van toehoorders; bij wie het minder aankomt op godgeleerde kun- de en ware kansel-welsprekendheid, dan wel op eene fraaije stem en strenge orthodoxie. Bij het meer verlichte en belezen publiek, ging hij voor eenen grooten letterdief door, die niet zelden de onbeschaamdheid had met de vederen van anderen te pronken. Op eenen Zondag, dat hij in de Hoofdkerk, voor eene talrijke schare het woord voerde, zat er een deftig oud heer dicht bij den predikstoel, die met alle aandacht scheen te luisteren, echter nu en dan, bij het hooren eener schoone pas- sage, bedenkelijk het hoofd schudde, en eindelijk, luid genoeg om door den redenaar gehoord te worden, uitriep: » dat is van SHERLOCK! » De predikant bloosde; zag hem met verontwaardiging aan, maar — ging voort. Nog nauwelijks had hij echter eene volgende periode afgehandeld, of de oude heer viel hem weder in de reden met te zeggen: » dat is van TILLOTSON! » Na beet de doctor op zijne lippen, stond eenige oogenblik- ken besluiteloos en vervolgde, gloeiende van schaamte, zijne preek. Een derde uitroep: » dat is van BLAIR! » maakte hem echter zoo kwaad, dat hij zich tot den verrader wende en zeide: » indien je niet zwijgt, zal ik je buiten de deur doen zetten. » Hierop rees de oude heer van zijne plaats, riep met eene harde stem: » dat is van hem zelve! » en verliet oogenblikkelijk de Kerk.

De Commissie uit den Senaat VINDICAT ATQUE POLIT, tot het verzamelen der Bijdragen ter ondersteuning van die klasse van menschen, welke door de thans heerschende ziekte in armoede zijn gedampeld; of- schoon krachtiglijk ondersteund door het gering getal der hier aanwezige Studenten, heeft zich niettemin verplicht gevoeld, ter volkomener bereiking van haar doel, om diegenen der medestudenten, welke de tegenwoordige omstandigheden van Groningen verwijderd houden, uit te noodigen; ten einde door hunne milde Bijdragen den ongelukkigen toestand van dat gedeelte van Groningens Ingezetenen, zoo veel in hun vermogen, te lenigen. De ondergeteekenden, Leden der Commissie, belasten zich niet het ontvangen der Bijdragen en Giften. G. A. STRAATININGH. G. A. CREMERS. H. A. CREMERS. den 6. October 1826.

ZETTING DER PRIJZEN VAN BROOD EN MEEL, Te ARNHEM, den 7. October 1826.

BUNDEL VAN DE STAD EN SCHEPENDOM.	
Een Ruggbrood van 5 ponden Nederlandsch.....	f 0 — 45
Het halve dito van 5 ponden 5 onzen.....	0 — 25
Een rugg 8 onzen Wittbrood.....	0 — 05
Een rugg 8 onzen Fransch of Vloerbrood.....	0 — 05
Een rugg 8 onzen Tusschbrood.....	0 — 16
Een rugg 8 onzen Meel.....	0 — 08
Een Schepel best Grutte-meel.....	f 0 — 90
Een Schepel Tweede meel.....	0 — 50
Een Schepel Eerste meel.....	0 — 50
Een Kop.....	0 — 05

Heden verlost mijnne geliefde Huysvrouw, H. C. M. A. N. N., van eenen welgeschapen Zoon. ARNHEM, den 5. October 1826. J. NYHOFF.

De van de vorige Advertentie is abusievelijk MARIN geplaatst, lees als boven.

BURGEMEESTER en GEMEENTE-RAAD der Gemeente van Werkhoven, adverteeren bij dezen: dat de eerste NAJAARS-VEE-MAKERS alhier, zoo voor dit jaar als voor het vervolg, is bepaald, te gelijk met de PAARDENMARKT, op den dertien Donderdag in de maand October, — zijnde in dit jaar 1826, op Don- derdag den 19. October aanstaande.

Wordende Heeren Kooplieden en Vee-Handelaars verzocht dezelve met hunne tegenwoordigheid te begunstigen. Burgemeester en Gemeente-Raad voornemend, DE VRIENDT.

Mr. JACOB NYHOFF, Notaris, residenten- de te Arnhem, en L. H. N. BOSCH, ROZENTHAL, Notaris, residenten te Die- ren, als daartoe door de Regtbank van Eersten Aanleg te Arnhem benoemd, zijn van meening, op Maandag den 16. October 1826, des namiddags ten 5 ure, bij den kastelein NAEFF, in het Heeren Logement, te Velp, bij Arnhem, publiek op hoogen te doen inzet- ten, om veertien dagen daarna, zijnde Maandag den 30. October 1826, terzelve uur en plaatse aan den meestbiedenden finaal te worden verkocht.

1. Een Hecht en Sterk kapitaal HEERENHUIS en ER- VE, met KOETSHUIS, en STALLING, voor vier Paarden, gemerkt No. 134; zijnde het Huys voorzien

van MEEREREN GANG, hebbende vier meest ge- stukadoorde en behangen BENEDEEN en acht dito dito BOVENKAMERS, KEUKEN, twee KEL- DERS, MEIDEN- en KNECHTSKAMERS, ZOLDERS, differente zeer ruime BERGPLAATS, zuivere POMPEN van Regen- en Bronwater, GASONS en extense MOESTUIN, voorzien van exquisite VRUCHTBOOMEN, voorts:

1. Een daaraan schietend, bevallig aangelegd en lommerijk BOSCH- JE van Acacia en ander Plantsoen, in het midden waarvan zich Bouwland bevindt, widders.
2. Een aanmerkelijk stuk best BOUWLAND, en eindelijk
3. Nog een daarnaast aangelegd HUIS en ERVE, gemerkt No. 133, met annex TUIN, bewoond en gebruikt bij THERSTE E.G., altes in zijne bekende voren en oompalm- gen, alleraangenaamst gesitueerd aan één blok, in het vrolijke Dorp Velp, nabij Arnhem, vlak aan den Straatweg, zijnde nagelaten door wijlen den Wel Edelgeb. Heer Mr. L. J. VAN DER SIUYSS, in leven Burgemeester en Notaris aldaar, en zijnde te zamen groot ruim 1 Bunder, 70 Roeden en 32 Elzen.

De Veiling zal plaats hebben in de navolgende massa's en Perceelen: a. 1ste en 2de Perceelen. b. 3de Perceel. c. 4de Perceel. d. 1ste, 2de en 3de Per- ceelen. e. Generale Massa.

5. Een klein stukje BOUWLAND, gelegen over de Poort te Worth-Rheden, in pacht bij H. BOSVELD, na- gelaten als voren.

Nadere informatie zijn te bekomen ten Kantore der gemelde Notarissen respectievelijk, mitsgaders van den heer Advokaat SCHEIDJUS, te Arnhem, ter- wijl zij, die bezigtiging en aanwijzing begeeren, verzocht worden, zich ten dien einde vooraf te adresseren aan het kapitaal Huys.

Mr. JACOB NYHOFF, Notaris te Arnhem, zal op Donderdag den 12. en 26. October 1826, des avonds ten zes ure, in het Zwijnshoofd te Arnhem, publiek veilen en finaal verkoopen:

Een Hecht en Sterk HUIS en ERVE, zeer ten mening stan- de en gelegen binnen Arnhem, in de Oeverstraat, nabij de Krijn- poort, wijk B. No. 77, tusschen de Erven van HULSTEN ter eene en KARNENBEK ter andere zijde.

Nadere informatie en inzage der Conditionen zijn te bekomen ten Kantore van gemelden Notaris.

Mr. JACOB NYHOFF, Notaris te Arnhem, zal op Donderdag den 12. en 26. October 1826, des avonds ten zes ure, in het Zwijnshoofd te Arnhem, publiek veilen en finaal verkoopen:

Een Hecht en Sterk HUIS en ERVE, staande en gelegen binnen Arnhem, in de Koningsstraat, wijk F. No. 11, tusschen de Erven van H. J. G. AMELKOOFT ter eene en L. FERDONCK ter andere zijde; zijnde bewoond door den Boekbinder DE JONG.

Nadere informatie en inzage der Conditionen zijn te bekomen ten Kantore van gemelden Notaris.

Op den 22. October aanstaande, des avonds om zes ure, in het Logement den Arend, te Arnhem, zal ten overstaan van den Notaris Mr. J. B. U. S. G. E. R. S., finaal verkocht worden:

Een stuk best BOUWLAND, genaamd het Cortierland, groot 1 Bunder 66 Roeden, alleraangenaamst, en om deszelfs riante ligging en schoon gezigt over de Betuwe enz., tot het aanleggen van Tuin als anderszins, zeer geschikt, gelegen in de Gemeente Arnhem, tusschen den Utrechtschen Straatweg en Amsterdamschen weg, bij den Inzaat met de hoogen gebracht op f 2,647. 00. mitsgaders zal men binnen Doersborgh, in het Heeren Logement, ten zes ure, den 22. October 1826, publiek veilen en den 30. dien maand finaal verkoopen: Een welgelegen HUIS en ERVE, in het HUIS en PAKHUIS, geschikt tot alle bedrijf in het groot en klein, op het beste gedeelte tibr. Stad, in de Koepoortstraat, als mede een TUIN met fraaije KOEPDEL, in de Krijnpoortstraat aldaar, tegen over de Nieuwe R. C. Kerk.

UITDEHANNDE KOOPE: een BUNDEL DE RSCHILP, Nephtunus genaamd, liggende te Utrecht, Inventaris en verdere Informatie te bekomen bij den Heer P. I. E. T. B. A. N. T. H. G. U. N. Y. M. U. N. T. E. N. D. A. M., Burgemeester van de Gemeente de Bilt, wonende te Utrecht.

Er wordt UITDEHANNDE KOOPE: een FRAANSCH WAGEN, W. A. G. E. I. N., beiden hecht en sterk en zeer duurzaam. Adres bij den Boekdruker G. A. THIEME te Arnhem. Brieven franco.

Men vraagt tegen November, op een Landgoed, gelegen in een zeer gezellig en bevallen Tuin, met een groot Posthof, zonder Kinderen, adres bij den Boekdruker G. A. THIEME te Arnhem.

Bij J. P. G. A. E. I. U. S. B. K. O. O. F. te Winnen te Utrecht, is verkrijgbaar gesteld HOUTAZYN, tot onderscheidene prijzen, van Augustus 1826, No. 179. 17. algemene Kunst- en Letterbode van den 26. Augustus 1826, No. 179. 17.

UITDEHANNDE KOOPE: een FABRIEKANTEN te Sme- ren, bij Luik, van J. A. G. T. G. E. W. E. R. E. N., P. I. S. T. O. L. E. N. enz., enz., alles volgens den laatsten smaak. — Gelogeerd bij den Heer J. ROBERT, in de Brabantsehe Kreen, op de Grootte Markt, te Arnhem.

De Ondergeteekende verzoekt bij deze, dat diegenen, welke Goederen bestellen op de KONINKLIJKE MEULEN, van Arnhem naar Utrecht, Amsterdam, Rotterdam, Leyden, 's Gravenhage, enz., die dagelijks ten zijnen huise afrijdt, om die Goederen des avonds te voren of uiterlijk des morgens te 8 uren te bezorgen; alsnaede om de Goederen, van Arnhem op Zutphen met bovengemelde Wagen verzonden wordende, te bestellen des avonds voor half vijf uren.

A. HULSTEN, In het Logement den Arend.

Bij H. HOFF, in de Oeverstraat te Arnhem, is beste WITTE en GROENE ZWIT- ZERSCHE KAAAS te bekomen.